

Sygn.akt **IC 255/15**

Dnia 5 maja 2016r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział I Cywilny składzie następującym:

Przewodniczący : SSO Małgorzata Franczak - Opiela

Protokolant : st. sekr. sąd. Jadwiga Pietrzak

po rozpoznaniu w dniu 5 maja 2016r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. S. i F. S.**

przeciwko **(...) S.A. z siedzibą w W.**

o zapłatę

I. zasądza od pozwanego (...) S.A. z siedzibą w W. na rzecz powodów Z. S. i F. S. kwoty po 29.865,75 zł (słownie: dwadzieścia dziewięć tysięcy osiemset sześćdziesiąt pięć złotych 75/100) wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 28.000,00 zł od dnia 4 grudnia 2013 roku do dnia zapłaty,

II. umarza postępowanie w zakresie żądania zapłaty kwoty 24.000,00 zł co do obu powodów,

III. w pozostałym zakresie powództwo oddala,

IV. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 2.189,00 zł (dwa tysiące sto osiemdziesiąt dziewięć złotych) tytułem kosztów postępowania.

Sygn. akt I C 255/15

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 5 maja 2016 r.

Powodowie Z. S. i F. S. w pozwie z dnia 25 lutego 2015 r. skierowanym przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. domagali się zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kwot po 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powodów w postaci prawa do szczególnej więzi rodzinnej i emocjonalnej, jaka łączyła ich z synem wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 4 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty a nadto zasądzenia kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie po 7 200 zł na rzecz każdego z powodów wraz z opłatą skarbową od udzielonych pełnomocnictw.

W uzasadnieniu pozwu powodowie wskazali, że w dniu 11 października 2007r. doszło do wypadku komunikacyjnego w wyniku którego śmierć poniósł syn powodów M. S.. Powodowie podnieśli, że więź łącząca ich z synem była niezwykle silna, przed wypadkiem powodowie tworzyli kochającą się i wspierającą rodzinę, był to czas pełen miłości i radości, natomiast po wypadku powodowie utracili chęć życia i wszelką motywację do działania. Powódka nie mogła sobie poradzić ze swoimi emocjami, dlatego skierowała się o pomoc do (...) Centrum Pomocy (...) w M., powodowie do chwili obecnej przeżywają okres żałoby, pomimo upływu czasu nie są w stanie przeboleć doznanej straty. Wypadek w którym zginął syn powodów spowodował wiele nieodwracalnych zmian w psychice, jak i w stanie emocjonalnym powodów. Powodowie w dalszym ciągu wspominają tragicznie zmarłego syna, pielęgnują pamięć o nim, regularnie chodzą na cmentarz. Powodowie podnieśli, że więź między rodzicami i dzieckiem stanowi jedną z najsilniejszych więzi międzyludzkich a brutalne rozerwanie tej więzi przez spowodowanie śmierci najbliższego członka rodziny

stanowi naruszenie dóbr osobistych. Zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę jest w tej sytuacji tylko pewnym surogatem, jako że nie da się inaczej tej krzywdy naprawić.

W odpowiedzi na pozew strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Pozwany podniósł, że nie można w sposób automatyczny przyjmować, iż śmierć osoby bliskiej zawsze uzasadnia roszczenie o zadośćuczynienie z art. 448 k.c., a nadto przyznanie zadośćuczynienia z art. 448 k.c. jest fakultatywne. Pozwany podniósł, że wypłacił powodom kwoty po 12 000 zł tytułem zadośćuczynienia i zaproponował podjęcie powodom rozmów w celu zawarcia ugody pozasądowej, ale powodowie odmówili podjęcia takich rozmów. Pozwany podniósł, że w kwietniu 2008r. wypłacił powodom tytułem stosownego odszkodowania za śmierć syna kwotę 30 000 zł na rzecz powódki i kwotę 25 000 zł na rzecz powoda, dalej idące roszczenia powodów są wygórowane. Pozwany zakwestionował datę roszczenia o zapłatę odsetek, podnosząc, że odsetki za opóźnienie mogą być naliczane od dnia uprawomocnienia się wyroku, gdyż to wyłącznie sąd decyduje o tym czy przyznać zadośćuczynienie i w jakiej wysokości.

Powodowie w piśmie z dnia 25 marca 2015r. w związku wypłatą w dniu 19 marca 2015r. na rzecz każdego z powodów kwot po 12 000 zł zadośćuczynienia, które to kwoty zostały wypłacone już po złożeniu przez powodów pozwu ograniczyli żądanie pozwu do kwot po 68 000 zł na rzecz każdego z powodów z ustawowymi odsetkami od dnia 4 grudnia 2013r. do dnia zapłaty oraz domagali się od strony pozwanej na rzecz powodów kwot po 1 865,75 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 12 000 zł za okres od 4 grudnia 2013r. do 19 marca 2015r., cofając powództwo w zakresie kwoty 12 000 zł co do każdego z powodów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 11 października 2007 r. w miejscowości S. doszło do wypadku komunikacyjnego w wyniku, którego kierowca samochodu osobowego marki J. naruszył nieumyślnie zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym w ten sposób, że kierując samochodem osobowym nie zachował należytej ostrożności i nie dostosował techniki jazdy do warunków drogowych w ten sposób, że dojeżdżając do wzniesienia przekroczył oś jezdni i jadąc lewą połową jezdni doprowadził do czołowego zderzenia z prawidłowo jadącym swoim pasem ruchu pojazdem marki A. kierowanym przez M. S., powodując w ten sposób nieumyślnie wypadek, wskutek którego M. S. w wyniku doznanych obrażeń ciała poniósł śmierć.

Kierujący pojazdem został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 21 kwietnia 2009 r. do sygn. II K 68/08. (okoliczności bezsporne).

Przed wypadkiem zmarły M. S. liczący 23 lata zamieszkiwał razem z rodzicami w K. oraz z dwójką młodszego rodzeństwa. Był zatrudniony w firmie ojca, jeździł ciężarowym samochodem, obsługiwał sprzęty, był prawą ręką powoda. Zmarły miał dziewczynę i zamierzał założyć z nią rodzinę, planowali zamieszkać z powodami a powód planował, że w przyszłości zmarły jako najstarszy z dzieci przejmie po nim prowadzoną działalność gospodarczą, tym bardziej, że średni syn powodów jest chory. Zmarły był pomocny rodzicom w domu, w ogrodzie, razem tworzyli szczęśliwą rodzinę.

Powodowie przeżyli bardzo nagłą i tragiczną śmierć syna, nie mogli spać, płakali, ogarniał ich smutek i przygnębienie. Powódka ze względu na swój stan emocjonalny przez pewien czas nie pracowała zawodowo gdyż była na zwolnieniu lekarskim, od tego czasu jest pod stałą opieką kardiologa, chodziła też na rozmowy do psychologa, korzystała z pomocy Ośrodka Interwencji Kryzysowej w M., przeżywała w obecności interwenta wszystkie etapy żałoby, była raz u lekarza psychiatry, bo nie mogła spać.

Powód po wypadku syna nigdzie się nie leczył lecz korzystał ze wsparcia rodziny, znajomych i księdza. Żona dawała mu leki na uspokojenie, bardzo przeżywał śmierć syna, który był jego prawą ręką w firmie i bardzo pomocny w domu.

Miał się żenić i być jego następcą w prowadzonej działalności gospodarczej, powód zmniejszył firmę po śmierci syna. Powód bardzo często jest na cmentarzu, w czasie świąt powodowie płaczą po synu.

(dowód: zeznania powódki od 00:19:57 k. 67-68, powoda od 00:36:23 k. 68, zaświadczenie i informacja Ośrodka Interwencji Kryzysowej i (...) w M. k. 80,82)

Na podstawie opinii psychologiczno-psychiatrycznej Sąd ustalił, że u powódki po śmierci syna M. wystąpiła reakcja żałoby, z powodu której była objęta pomocą terapeutyczną w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w M.. Pracując z terapeutami przeżywała wszystkie etapy żałoby w typowym okresie około 1 roku. Obecnie nie występują u powódki objawy zakłóceń czynności psychicznych i nie poniosła powódka trwałego ani długotrwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym.

Powód przeżył po śmierci syna fazę żałoby, brak podstaw do uznania, że miała ona przebieg patologiczny, obecnie nie występują u powoda objawy zakłóceń czynności psychicznych, powód nie poniósł trwałego czy długotrwałego uszczerbku na zdrowiu psychicznym.

(dowód: opinie psychologiczno-psychiatryczne k. 96-102)

Powodowie w 2008 roku wystąpili do pozwanego o likwidację szkody z tytułu śmierci syna M. i decyzją z dnia 17 kwietnia 2008r. tytułem stosowanego odszkodowania wypłacono powódce kwotę 30 000 zł a powodowi kwotę 25 000 zł.

Ponownie w 2013r. powodowie reprezentowani przez (...) S.A. wystąpili do pozwanego o zapłatę zadośćuczynienia w kwocie 100 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dobra osobistego w postaci szczególnej więzi rodzinnej łączącej osobę zmarłą z uprawnionym, do którego doszło w związku z wypadkiem komunikacyjnym.

Pismem z dnia 3 grudnia 2013r. pozwany odmówił przyznania zadośćuczynienia z art. 448 k.c., powołując się, że sprawca szkody swoim zachowaniem wypełnił dyspozycję art. 24 k.c. w zw. z art. 445 k.c., ale w stosunku do samego zmarłego a nie w stosunku do jego rodziców. Już po doręczeniu pozwu pozwany wypłacił na rzecz powodów kwoty po 12 000 zł tytułem zadośćuczynienia, wobec czego powodowie w piśmie z dnia 25 marca 2015r. ograniczyli żądanie o te kwoty, domagając się kwoty odsetek ustawowych w wysokości 1 865, 75 zł za opóźnienie za okres od daty wydania odmownej decyzji do daty wypłaty zadośćuczynienia.

(dowód: akta szkody w tym pismo pozwanego z dnia 14.07.2008 k. 17, odwołanie k. 18 – 23, decyzja odmowna k. 24, decyzje o przyznaniu zadośćuczynienia k. 51-54)

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał na podstawie dokumentów przedłożonych do akt sprawy, opinii psychologiczno-psychiatrycznej oraz w oparciu o materiał osobowy. Stan faktyczny był zasadniczo bezsporny, a spór pomiędzy stronami koncentrował się wokół zakresu odpowiedzialności strony pozwanej.

Sąd obdarzył wiarygodnością zeznania powodów odnośnie więzi i relacji łączących powodów ze zmarłym synem a także zmian jakie wywołała śmierć syna w ich życiu, rodzaju, długotrwałości i intensywności doznanych w związku z tym cierpień, poza tą częścią zeznań, że u powodów nie zakończył się okres żałoby, bowiem w tej części zeznania pozostają w sprzeczności z treścią opinii psychologiczno-psychiatrycznej. Sąd podzielił wnioski opinii biegłych psychologa i psychiatry na okoliczności krzywdy powodów związanych ze śmiercią syna powodów. Opinia ta została sporządzona po badaniu powodów, jest fachowa, rzetelna i należycie uzasadniona, żadna ze stron nie składała zastrzeżeń co do opinii biegłego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało w części na uwzględnienie.

Strona pozwana nie kwestionowała swojej odpowiedzialności wynikającej z umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadacza pojazdu, z winy którego doszło do zaistnienia wypadku. Konsekwentnie wskazywała jednak na niezasadność podnoszonego roszczenia, ze względu na brak podstawy prawnej do jego uwzględnienia.

Pomimo istotnych rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, zgodnie z aktualnym, konsekwentnym i jednolitym poglądem doktryny oraz orzecznictwa Sądu Najwyższego, który to Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela, najbliższemu członkowi rodziny zmarłego przysługuje na podstawie art. 448 k.c. w związku z art. 24 § 1 k.c. zadośćuczynienie pieniężne za doznaną krzywdę, gdy śmierć nastąpiła na skutek deliktu, który miał miejsce przed dniem 3 sierpnia 2008 r. (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 października 2010 r., sygn. III CZP 76/10, Lex nr 6041, uchwała z dnia 13 lipca 2011 r., sygn. III CZP 32/11, Lex nr 852341, sygn. I CSK 314/11, Lex nr 1164718). W judykaturze za ugruntowane należy też uznać stanowisko, że w stanie prawnym sprzed dnia 3 sierpnia 2008 r. spowodowanie śmierci osoby bliskiej mogło stanowić naruszenie dóbr osobistych najbliższych członków rodziny zmarłego i uzasadniać przyznanie im zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. Wynika ono z przyjęcia, iż prawo do życia w rodzinie i utrzymania tego rodzaju więzi stanowi dobro osobiste członków rodziny i podlega ochronie na podstawie art. 23 i art. 24 k.c.

W ocenie Sądu, przepis art. 34 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych nie daje podstaw do czynienia jakichkolwiek rozróżnień kompensaty krzywdy pod względem podmiotowym. W wymienionym przepisie nie zostały wymienione dobra osobiste, za które przysługuje odszkodowanie od zakładu ubezpieczeń na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, lecz przepis ów odnosi się wyłącznie do odpowiedzialności za szkodę, która wynika z bliżej wymienionych w tym przepisie zdarzeń. Co istotne, szkoda w tym znaczeniu jest rozumiana szeroko, jako obejmująca - obok aspektów majątkowych - również te, niemajątkowe, które objęte są zadośćuczynieniem za cierpienia psychiczne wynikające ze śmierci osoby najbliższej w wyniku deliktu. W tym właśnie znaczeniu osoby najbliższe zmarłego są osobami bezpośrednio poszkodowanymi w wyniku jego śmierci wskutek czynu niedozwolonego, a pozwana jako gwarant, odpowiada w ramach umowy odpowiedzialności cywilnej za działanie sprawcy objęte umową ubezpieczenia. W uchwale z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie o sygn. III CZP 93/12 (Lex nr 1267081) Sąd Najwyższy ostatecznie przesądził, iż przepis art. 34 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych - w brzmieniu sprzed 11 lutego 2012 r. - nie wyłączał z zakresu ochrony ubezpieczeniowej zadośćuczynienia za krzywdę osoby wobec której ubezpieczony ponosił odpowiedzialność na zasadzie przepisu art. 448 k.c. Stanowisko takie, w obowiązującym orzecznictwie sądów powszechnych, jest w chwili obecnej przyjmowane jednolicie.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należało, że spowodowanie śmierci M. S. stanowiło zawinione i bezprawne naruszenie dóbr osobistych powodów, przejawiających się w prawie do utrzymywania więzi rodzinnych, uczuciowych i emocjonalnych z synem - w stopniu uzasadniającym przyznanie powodom zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c. - od ubezpieczyciela pojazdu, którym kierował sprawca wypadku.

Artykuł 448 k.c. nie zawiera żadnych wskazań co do wysokości zadośćuczynienia, wynika z przepisu, że jego suma na rzecz poszkodowanego ma być odpowiednia. Przy ocenie, jaka suma jest, w rozumieniu powołanego przepisu, odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę spowodowaną naruszeniem dóbr osobistych, obok rodzaju naruszonego dobra, należy mieć na uwadze także charakter, stopień nasilenia i czas trwania doznawania ujemnych przeżyć psychicznych spowodowanych tym naruszeniem. Zadośćuczynienie ma celu złagodzenie cierpienia wywołanego utratą osoby bliskiej. W ocenie Sądu odpowiednią dla powodów kwotą, która zrekompensuje doznaną przez powodów krzywdę jest kwota 40 000 zł. Sąd uwzględnił, że powodowie w wyniku tragicznego wypadku drogowego utracili jedną z najbliższych członków rodziny a mianowicie 23 letniego syna, z którym wiązali plany na przyszłość, liczyli, że syn założy rodzinę, zamieszka razem z nimi, będzie pomocny dla powoda w prowadzonej działalności gospodarczej a w przyszłości jego następcą i będzie dla nich podporą w przyszłości. Gdyby nie tragiczna śmierć to powodowie wraz z synem jeszcze przez wiele lat tworzyliby szczęśliwą rodzinę.

Jednakże powództwo w zgłoszonej wysokości Sąd uznał za wygórowane mając na uwadze charakter dochodzonego roszczenia, wynikającego z naruszenia dóbr osobistych poprzez nagle zerwanie więzi rodzicielskiej z synem na skutek

jego śmierci. Sąd miał również na uwadze, że powodowie przeżyli typowo okres żałoby, nie miała ona przebiegu patologicznego, śmierć syna nie wywołała zaburzeń w stanie psychicznym powodów i nie spowodowała uszczerbku psychicznego na ich zdrowiu. Należy także podkreślić, że wypadek miał miejsce w 2007r. a powodowie w 2013r. zgłosili do ubezpieczyciela likwidację szkody z tego tytułu a do sądu wystąpili z żądaniem zadośćuczynienia 25 lutego 2015r. Upływ czasu w takim przypadku wpływa na zmniejszenie cierpienia po śmierci bliskiej osoby. Powodowie poza zmarłym synem M. mają dwoje dzieci, z czego mogą liczyć na pomoc i wsparcie najmłodszego, który obecnie zamieszkuje razem z nimi i pomaga powodowi w firmie.

W okolicznościach niniejszej sprawy Sąd uznał, iż adekwatną kwotę zadośćuczynienia o funkcji kompensacyjnej dla powodów stanowić będzie kwota 40.000 zł, a uwzględniając wypłacone przez pozwanego w trakcie niniejszego postępowania na rzecz powodów kwoty po 12 000 zł tytułem zadośćuczynienia Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 28 000 zł zadośćuczynienia.

Uwzględniając wypłacone przez ubezpieczyciela kwoty po 12 000 zł już po doręczeniu pozwanemu odpisu pozwu Sąd uwzględnił zgłoszone żądanie zapłaty na rzecz każdego z powodów kwoty 1 865, 75 zł tytułem skapitalizowanych odsetek od kwoty 12 000 zł za okres od dnia 4 grudnia 2013r. do 19 marca 2016r. kiedy powodom wypłacono po 12 000 zł. Sąd nie znalazł podstaw do zasądzenia odsetek od dnia wyrokowania, bowiem w toku postępowania likwidacyjnego znane były wszelkie okoliczności niezbędne dla ustalenia doznanej przez powodów krzywdy a pomimo tego pozwany w dniu 13 grudnia 2013r. wydał odmowną decyzję dla obu powodów, wobec czego od następnego dnia pozostawał w opóźnieniu stosownie do art. 481 § 1 k.c. Ostatecznie zatem Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 29 865, 75 zł, przy czym co do kwoty 28 000 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od 4 grudnia 2013r., oddalając powództwo w pozostałym zakresie.

Wobec ograniczenia żądania pozwu o kwotę 24 000 zł co do obu powodów w tym zakresie postępowanie zostało umorzone w oparciu o przepis art. 355 § 1 k.p.c.

Ponieważ roszczenie powodów uwzględnione zostało jedynie częściowo, podstawę rozstrzygnięcia o kosztach postępowania stanowił art. 100 k.p.c. W konsekwencji Sąd zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 2 189 zł przy uwzględnieniu, że powodowie wygrali sprawę w 50%. I tak koszty poniesione przez każdego z powodów wyniosły 7 995 zł (opłata od pozwu w kwocie 4 000 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3 617 zł i połowa zaliczki na biegłego t.j. 378zł, pozostała część zaliczki w kwocie 443,28 zł została zwrócona powodom), koszty poniesione przez pozwanego to 3 617 zł koszty zastępstwa procesowego w minimalnej stawce. Łączne koszty obu stron to 11 612 zł, powodowie wygrali sprawę w 50% i winni ponieść koszty w kwocie po 5 806 zł a ponieśli w kwocie 7 995 zł, różnica pomiędzy poniesionymi kosztami a kosztami które powodowie winni ponieść wynosi 2 189 zł i w tej wysokości sąd zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów zwrot kosztów postępowania. Sąd nie znalazł podstaw, aby uwzględnić dwukrotność stawki dla pełnomocnika powodów, z urzędu Sądowi wiadomo, że pełnomocnik powodów specjalizuje się w tego rodzaju sprawach, sprawy te są jednoraki i nie wymagają dużego nakładu pracy.